

Rádiószöveg:

„Ön a 105.9 KarcFM-et hallgatja. Karc FM. Nyomot hagy. Kérdőjel.

A KarcFM gyorselemző műsora ma Simon-Palov Judittal.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Több mint 70 ezer siket és hallássérült ember él Magyarországon, akiknek mindennapi szociális, beilleszkedési problémái közül számos a mai napig megoldásra vár. Egyebek mellett erre törekszenek egy ma kezdődött nemzetközi konferencián, amelyet itt rendeznek Budapesten, kormányzati szinten pedig erre hívják fel a figyelmet azzal, hogy az országgyűlés november 9-ét a magyar jelnyelv napjává nyilvánította. Mindez történik akkor, amikor a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége egy nagyszabású rendezvény keretében fennállásának 110. évfordulóját ünnepli szombaton. A stúdióba ebből az alkalomból hívtam meg tegnap dr. Tapolczai Gergely siket országgyűlési képviselőt, aki pedig segített nekünk a beszélgetésben, Patyus Virág, jelnyelvi tolmács.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Képviselő úr, erre a beszélgetésre épp egy harmadik rendezvényről érkezett, méghozzá egy európai uniós elnökségi ülésről. Milyen tematikája, milyen célja volt ennek az ülésnek?”

dr. Tapolczai Gergely:

„A siketek európai uniója jelenleg tegnap és ma tartotta a soros elnökségi ülését itt Budapesten, és a WFD, vagyis a Siketek Világszövetségének nemzetközi konferenciájához kapcsolódva döntöttek úgy, hogy itt Budapesten szervezik meg az elnökségi ülést.

Ez egy európai siketeket képviselő szervezet, ami európai szinten dolgozik és lobbizik az európai siketek érdekében akár az Európai Parlamentnél, akár az Európai Bizottságnál, különböző témákban, elsősorban a jelnyelv kapcsán, illetve az akadálymentesítés kapcsán, az egyenlő hozzáférés témájában, az oktatás és foglalkoztatást érintő témákban, tehát most ennek a szervezetnek az elnökségi üléséről jöttem, és holnaptól pedig a nemzetközi konferencia kezdődik.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Voltak-e olyan konkrét kérdések, amelyek terítékre kerültek ezen a mai ülésen?”

dr. Tapolczai Gergely:

„Különböző témákat vetettünk fel, első sorban azzal foglalkoztunk most, hogy a következő évben, tehát 2018-ban milyen kiemelt fontosságú témák legyenek, aminek kapcsán az európai parlamentnél lobbizni tudunk. Az egyik ilyen téma az Európai Akadálymentesítési Törvény, és hogy milyen témák vannak még, amiknek érdemes bekerülnie ebbe a jogszabály csomagba, ilyen például a felsőoktatás, vagy az akadálymentesség témája. Illetve emellett átnéztük a szervezet szakmai és pénzügyi tervét, a helyzetét, és készülünk a jövő évi munkára.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Feltételezem, hogy arra a vilá kongresszusra is készülnek, amely éppen a napokban kezdődik itt Budapesten, az imént ön is említette, és amelynek a főbb témái között ugyancsak ott látom az első helyen az oktatást. Mitől vált ez ennyire kiemelt témává éppen most?”

dr. Tapolczai Gergely:

„Nagyon fontos az oktatás helyzete nemcsak nekünk, hanem általában ugye a társadalom számára, ugyanis az oktatástól függ az, hogy a mostani gyerekek, felnőtt korukra milyen helyzetbe kerülnek. Az meghatározó, hogy már gyerekkorában milyen információkhoz jut, és ez nálunk siketeknél, hallássérülteknél is kiemelten fontos. Több, mint 100 éve folyik a siket oktatás, illetve 1802 óta ez egész pontosan, tehát még több is, mint amit mondtam. Vácon indult az első siket iskola annak idején, és akkoriban még vegyes módszerrel oktatták a siket gyerekeket, tehát jelnyelv és hangzó beszéd használatával. A későbbiekben viszont, a nemzetközi konferencián a siket gyerekeket oktató tanárok úgy döntöttek, hogy a jelnyelv használata akadályozza a gyerekek nyelvi fejlődését, és innentől kezdve csak az auditív-verbális módszert alkalmazták az oktatásuk során, vagyis a hangzó nyelven keresztül oktatták őket, és így előtérbe került a hallásfejlesztés, a beszédtanítás, és az ismeretszerzés, az információhoz való hozzájutás pedig háttérbe szorult. Az elmúlt 100 év azt bizonyítja, hogy ez az állapot, vagy ez az elavult módszer - mondjuk így, ez így nem eredményes. A siketek iskoláztatottsága, illetve a foglalkoztatottsága sajnos nagyon alacsony szintű. 2011-es adatok

szerint a siketek körében 15%-os a foglalkoztatottság, és nagyon alacsony a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya. Nemzetközi példák pedig azt mutatják, hogy sokkal sikeresebb az az oktatás, ahol jelnyelvet is használnak, hiszen a siket gyermekeknek az anyanyelve a jelnyelv. Tehát jelnyelven, a jelnyelvhez férnek hozzá a legtermészetesebb módon, és ez által az ismeretekhez és az információkhoz is jelnyelven tudnak a legkönnyebben hozzájutni. Hogyha jelnyelven kapják meg a tudást, akkor sokkal sikeresebb felnőtté válhatnak. De ez nem jelenti azt, hogy ne tanuljon meg beszélni. Tehát ezt párhuzamosan szeretnék elérni, tehát hogy a magyar nyelvet is, illetve a magyar jelnyelvet is használják az oktatásban, és így mindkét nyelvet el tudja sajátítani a siket gyermek. Ezért kiemelt témája a konferenciának az oktatás, kiemelten a bilingvális oktatás.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Történtek-e már annak érdekében intézkedések, vagy megkeresések, próbálkozások a szakpolitika irányába, hogy ez valamilyen módon beolvadjon az oktatásba, ez a fajta szemlélet, illetve az önök elképzelései, mert hogy e-nélkül nyilván nem megy.”

dr. Tapolczai Gergely:

„A legnagyobb eredmény eddig a magyar jelnyelv elfogadása. 2009. november 9-én fogadta el az Országgyűlés A magyar jelnyelvről, és a magyar jelnyelv használatáról szóló törvényt. A törvény több területet is szabályoz. Például biztosítja a tolmácsszolgáltatás országos szintű működését a jelnyelvet használó hallássérültek számára, illetve a jelnyelvi törvénynek köszönhető az is, hogy évről-évre emelkedő óraszámokban bevezette a televíziós feliratozást. Mára már teljeskörű a feliratozás a televíziókban, és nem utolsósorban bekerült a bilingvális oktatás lehetősége is a törvénybe, vagyis hogy ha a szülők kérik, akkor biztosítani kell a gyermek számára a bilingvális oktatást. Viszont a módszertan kidolgozása, az úgynevezett „bilingvális tanárok” képzése a mai napig nem valósult meg teljes körűen, tehát ilyen szempontból le vagyunk maradva, de bízunk abban, hogy a mostani nemzetközi konferencia egy nagy lökést fog adni ennek. Ugyanis így a döntéshozók is látják, a gyógypedagógusok, a szakemberek is látják azt, hogy milyen nemzetközi eredmények vannak, és bízunk abban, hogy ez egy nagy lökést ad a további munkához.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Ugye éppen a napokban döntött úgy az Országgyűlés, hogy november 9-ét a Magyar Jelnyelv napjává nyilvánítja. Ez jelent-e egyfajta elköteleződést az ügy mellett Ön szerint?”

dr. Tapolczai Gergely:

„Igen, ez elsősorban egy szimbolikus döntés. Az Országgyűlés egy határozatot hozott, és mivel november 9-én fogadták el annak idején a jelnyelvi törvényt, ennek emlékére –mondjuk így-, ettől az évtől minden év november 9-én a jelnyelv napját, a magyar jelnyelv napját ünnepeljük. Ezzel is jelezve a hallássérültek, illetve a jelnyelv használó közösség felé azt, hogy az állam tiszteletben tartja, és tiszteli az ő nyelvüket. Azt, hogy ez egy önálló nyelv, és ezt a jelnyelv napjával ünnepelik.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Érzékelt-e olyan típusú akadályokat az oktatásban meglévő problémáiknak a fogadtatásakor, amely úgy gondolja, hogy komoly akadálya lehet az előrelépésnek a jövőre nézve?”

dr. Tapolczai Gergely:

„Hogyha a döntéshozókat nézzük, vagyis a kormány oldaláról nézzük, akkor én nem mondanám, hogy ellenállást tapasztalok, inkább egy kivárásnak nevezném. Azt gondolom, hogy nem látják az egységet, a szakmai oldal, illetve a jelnyelv használói oldal, a szülői oldal között, tehát ezek között a csoportok között mindenki mást szeretne. Mi azt szeretnénk, hogyha minden siket gyermek – függetlenül attól, hogy siket családba születik; vagy halló családba születik, hallókészüléket használ-e, vagy akár implantátumot használ - mindenképpen meglegyen a joga a jelnyelv tanulásához, tehát biztosítva legyen számára az anyanyelv használat joga.

A szakemberek azt szeretnék, hogyha a siket gyerekek többsége hallana, megtanulna hallani, beszélni, és ez által jobban be tudna illeszkedni a társadalomba. A szülők pedig természetesen azt szeretnék, hogyha a saját gyerekük olyan lenne, mint a többi, tehát – úgymond - ne „mutogasson”. De egyre több szülő – én legalábbis így látom, hogy egyre több szülő kezd nyitottá válni a jelnyelv használata iránt, és a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségén belül van lehetőség siket gyerekek szüleinek jelnyelvet tanulni, és még egy fontos szál van, ami pedig a jelnyelv kutatás. Ezt igen is támogatja a magyar állam. A korábbi évtizedekben

semmilyen ilyen jellegű kutatás nem volt, de most ezek beindultak, és ettől is hatalmas eredményt várunk, ami alátámasztja a mi törekvéseinket. Tehát ezt a sokféle szempontot kell egybegyűrní.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Említette az imént a család szerepét ebben a problémakörben, és a családoknak egy speciális ellenállását, amely nehezíti az önök helyzetét. Hogyan lehet arról meggyőzni a családokat, lehet-e valamilyen módon – nagyon csúnya szó, de most hirtelen nem találok mást -: kényszeríteni arra a családokat, hogy megadják azokat a lehetőségeket a siket vagy hallássérült gyermeküknek, ami jár nekik? Tehát ugyan olyan emberi jogaik legyenek, mint amilyen egy ép kisgyermeknek?”

dr. Tapolczai Gergely:

„Semmiképpen nem akarjuk –hogya is mondjam ...- nem akarunk bármilyen módszert sem rájuk erőltetni. Tisztában vagyunk azzal, hogy a szülő joga eldönteni azt, hogy milyen oktatást, milyen nyelvet, milyen utat választ a gyereke számára, és azt is megértjük természetesen, hogy első sorban nem azt szeretnék a szülők, hogy a gyermekük jelnyelvet használjon, viszont azt kellene megérteniük a szülőknek, hogy ameddig nem tanul meg beszélni a gyerek, addig is kommunikálni kell valahogy. A saját példám alapján is azt tudom mondani, hogy én 3-4 éves koromig egyáltalán nem tudtam kommunikálni a halló szüleimmel, mert ők nem tudtak jelelni. Az már egy egyéni szerencsém, hogy én elég jól megtanultam beszélni, és azóta egyébként kiváló kapcsolatom van a szüleimmel, de sok sorstársamat látok, akiknél nem a legjobb kapcsolat alakul ki gyerek és szülő között, pontosan a kommunikáció nehézsége miatt. Bizonyítékok vannak arra nézve –siket és halló gyerekek esetében is -, hogy előbb kezdenek el jelelni, mint beszélni. Tehát fontos azt megértenünk, hogy a jelnyelv nem akadályozza a beszéd fejlődését. Halló gyerekek esetében is nagy előny az, hogyha bilingvális környezetbe nő fel a gyerek, és például a családon belül apuka és anyuka más nyelvet használ, és így a gyerek két nyelvet tanul meg és sajátít el. Ez egyértelmű, de ugyan ez érvényes a jelnyelvvvel kapcsolatban is. Én ott látom a problémát, hogy ha megszületik a baba, és egy hallásszűrés után kiderül, hogy siket, vagy bármilyen fokban hallássérült, akkor először az orvossal találkozik a család, és utána a fejlesztő szakemberekkel. Ez a csoport pedig nem említi meg nekik a jelnyelv lehetőségét, maximum a

lehetőségek legvégén, de ez sem igazán jellemző. Tehát ezt az évtizedes hagyományt úgymond nehéz megtörni és áttörni.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Van még egy olyan kategória, amely az önök életében meghatározó fontosságú a család és az oktatás mellett, mindezeknek a következménye gyakorlatilag, hogy hogyan tud kilépni a „nagybetűs életbe” egy siket vagy egy hallássérült már felnőtt? Képes-e önmagát ellátni, megkapja-e ezt a lehetőséget, vagy szociális szempontból már a felnőtt időszakában is perifériára szorul? Ezen hogyan tudnak segíteni, egyáltalán milyenek a jelenlegi magyar állapotok?”

dr. Tapolczai Gergely:

„Hogyha lehet így fogalmazni, az összes fogyatékosági csoport közül kommunikációs szempontból mi vagyunk a leghátrányosabb helyzetben. Fizikailag – úgymond – nem vagyunk fogyatékosággal élők, azt szoktuk mondani, hogy „láthatatlan fogyatékoság”-gal élünk, hiszen hogyha ránk néznek, senkinek nem tűnik fel, hogy valamilyen problémánk van, csak abban a pillanatban, amikor elkezdünk beszélni. Ami jellemző a mai napig, az a munkaadók ódzkodása attól, hogy hallássérült alkalmazottat vegyenek föl, de ez egyébként más fogyatékosági típusoknál is érvényes. Pedig egyértelműen befektetés a fogyatékosággal élők alkalmazása, mert ez által ugyan olyan adófizető állampolgárrá tudnak válni, nem szorulnak rá különböző ellátásokra. Ugye korábban volt a rokkantnyugdíj rendszere, ami most már megváltozott, ugye átalakult rehabilitációs ellátási rendszerré, és a magyar állam azt az irányt követi, hogy aki képes és tud, az inkább a munkaerőpiac felé orientálódjon. Az más kérdés, hogy a munkaadók mennyire nyitottak erre, illetve hogy a hallássérültek képzettsége milyen szintű? Ugye ahogy említettem, sajnos még mindig elég alacsony, de hogyha már bekerülnek különböző munkahelyekre, akkor azt gondolom, hogy a munkaadók is befogadóbbá válnak, mert kapnak egy saját élményt, egy saját tapasztalatot, és látják, hogy működik ez a munkakapcsolat, de még azt gondolom, hogy az ideális helyzettől igencsak távol állunk. Az viszont biztos, hogy –mindenkinek szoktam is tanácsolni a munkaadók körében, hogy – nem kell félni attól, hogy hallássérültet alkalmazzanak. Nagyon minimális akadálymentesítésre van szükség ahhoz, hogy a munkájukat megfelelően el tudják látni. Akár egy értekezletre tolmácsot kell hívni, vagy létezik már egyfajta videós alapú online

tolmácsszolgáltatás, vagy akár a munkatársak is megtanulhatják a jelnyelvet, tehát erre léteznek megoldások, és a siketek jó munkaerők.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Itt van kezemben egy olyan adat, egy 2011-es népszámlálási adat, amely meglehetősen elgondolkodtató, és akkor egy enyhe kifejezést használtam. A siket és nagyothalló embereknek 2011-ben csupán a 14%-a volt foglalkoztatott Magyarországon. Több, mint 70%-uk pedig inaktív kereső, ami azért is elkéserítő adat, mert hiszen ahogy ezt a beszélgetésünk elején említettem, 110 éve létezik érdekképviselői szervezete a siketeknek és a nagyothallóknak, és még mindig ott tartunk, hogy igazán hatékonyan nem lehetett előre lépni ebben a kérdésben. Mit tud most tenni ez a nemzetközi konferencia annak érdekében, hogy áttörés legyen ezen a területen is?”

dr. Tapolczai Gergely:

„Ez egy nagyon lassú folyamat, és figyelembe kell vennünk azt, hogy a rendszerváltás előtt ugye mindenkinek kötelező volt dolgoznia, akár volt munka, akár nem, és jellemzően egyébként minden siket is kapott munkát. Viszont az akkori rendszernek óriási hátránya volt, hogy csak néhány szakmát tanulhattak meg a hallássérültek. Felsőoktatásba pedig tényleg elenyésző számba kerültek be. Jellemzően kárpitosok, szobafestők – tehát ilyesmi szakmákat tanultak, és meg volt határozva, hogy milyen képzésbe tudnak bekerülni. A rendszerváltozás után ez a szociális védelem - mondjuk így – ez ugye elveszett, és nagyon sokan menekültek be a rokkant nyugdíj intézményébe, de azóta eltelt ugye 10-20 év, és berögződött egy olyan mentalitás, hogy: „Hát, ha nem kapok munkát, akkor az ellátásból próbálok megélni.”, és ezen próbált meg változtatni 2010 óta az új kormány - ugye a Fidesz kormány-, hogy a munkából való megélhetés az első számú prioritás, és ebbe az irányba próbáljuk terelni az oktatáson keresztül is a hallássérülteket is, hogy minél többféle szakmát tanulhassanak meg, és a nemzetközi konferenciának a foglalkoztatás is kiemelt témája. Olyan előadókat hívtunk meg, akiknek vannak tapasztalataik a különböző országokban arról, hogy náluk hogyan oldják - vagy hogyan akarják megoldani ezeket a problémákat, és milyen tapasztalataik vannak a hallássérültek foglalkoztatás területén – ezt fogják elmondani. A mostani jogszabályozás egyik fontos eleme, hogy a 15 főnél nagyobb létszámú vállalkozások, munkahelyeknek kötelező 5%-ban fogyatékkal élőket alkalmazni. Tehát az állam egyfajta biztosítékot ad a

fogyatékos személyek számára azáltal, hogy kötelező foglalkoztatást ír elő a munkaadók felé, viszont ez még mindig kevés ahhoz, hogy az említett 15%-ról elmozduljunk. Ez - azt gondolom, hogy a munkaadókon múlik. A konferencia tapasztalataiból nyilván próbálunk új célokat, új lehetőségeket találni majd.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Árulja már el nekünk, hol, milyen pozitív tapasztalatok vannak Európában? Ha csak egy példát említ meg, annak is nagyon fogok örülni, hogy hogyan lehet ezt jól megoldani?”

dr. Tapolczai Gergely:

„Éppen a beszélgetés során említett - a Siketek Európai Uniója elnökségi ülésén - is felmerült ez a téma, és szóba került, hogy például Finnországban egyre több siket válik egyéni vállalkozóvá, tehát saját vállalkozásokat hoznak létre, és a Skandináv országokban ez elég jellemző, és Franciaországba is már régóta jellemző ez az irány. Tehát náluk nem újdonság, nem hír az, hogy siketek saját vállalkozást indítanak és alapítanak. Például jól ismerek egy francia siketet, aki saját gyártású, saját tervezésű speciális segédeszközöket készít, és tervez hallássérültek számára. Például a csengőt jelző készüléket, az ébresztő-villogó-rezgő ébresztő készüléket, és különböző új modern dizájnú segédeszközöket tervez, tehát több ilyen példa is van. Van olyan vállalat, akik bizonyos területeken 40-50 hallássérültet alkalmaznak, például a vendéglátás területén, vagy a szállodaiiparban, és nyilván majd tőlük is várjuk a tapasztalataikat és ötleteiket a konferencia során.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Ha már rálát az európai trendekre és az európai módszerekre, no meg talán egy picikét távolabbra is, hiszen a Világszövetségen belül is azért ki lehet tekinteni akár a kontinens határain túlra is. Összességében Magyarország hol áll a siketek és nagyothallók kezelésének terén? Szégyellnünk kell magunkat, vagy egy kicsit dicsekedhetünk is?”

dr. Tapolczai Gergely:

„Semmiképpen nem kell szégyellnünk magunkat, nagyon sok területen és nagyon sok szempontból jól állunk. Főleg a jogi szabályozás területén, a jelnyelv elismertetése területén nagyon jól állunk, tehát a hallássérültek társadalmának az esélyegyenlősége szempontjából

nagyon sok mindent tettünk az elmúlt években. Az akadálymentesítés, a feliratozás, a tolmácsszolgálatok működése, és például a KONTAKT videós tolmácsszolgáltatás az egy kifejezetten olyan dolog, amit sok ország siketei irigyelnek tőlünk, vagy a jogi szabályozásunk is olyan, aminek a csodájára járnak. Viszont vannak olyan területek is, amik még fejlesztésre szorulnak - amikről az előbb is beszéltünk, például az oktatás és a foglalkoztatás. Tehát összességében azt gondolom, hogy semmiképp nem kell szégyenkezünk.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Ugye az Országos Szövetség az most ünnepli a 110. éves születésnapját, ahogy azt ugyancsak a beszélgetésünk elején már említettem. Mire használják fel ezt a szép jubileumot?”

dr. Tapolczai Gergely:

„Először is egy nagy ünneplést fogunk tartani. 2000-2500 főt várunk, siketeket, nagyothallókat, és az ő családtagjaikat. Különböző kulturális programok lesznek a rendezvényen. Különböző interaktív programok és játékok, és első sorban arra szeretnénk felhasználni ezt az alkalmat, hogy felhívjuk magunkra a külvilág figyelmét, és megmutassuk magunkat. A konferencia fő szlogenjét továbbvive, ami a: „Társadalmi befogadás a jelnyelven át.” Próbáljuk az emberek fejében elültetni azt, hogy ahhoz, hogy a siketek és jelnyelv használók teljes értékű életet tudjanak élni, ahhoz szükség van a jelnyelvre, és ebben kérjük a társadalom segítségét is.”

Simon-Palov Judit (műsorvezető):

„Akkor a Szövetségnek boldog születésnapot kívánunk, remélem, valamilyen szinten sikerült ahhoz hozzájárulnunk, amit önök szeretnének, és fel tudjuk önökre hívni a figyelmet. A kérdőjel mára véget ért, vendégem pedig dr. Tapolczai Gergely siket országgyűlési képviselő volt, aki pedig a beszélgetés során segített nekünk, Patyus Virág, jelnyelvi tolmács. Köszönjük, hogy befáradtak hozzánk.”

dr. Tapolczai Gergely:

„Köszönjük a lehetőséget!”

Rádiószöveg:

„Kérdőjel. A KarcFM gyorsselező műsorát hallották, Simon-Palov Judittal.”